

Preek Psalm 103:2

- Schildwolde, oudjaarsdag
- Kees van Dusseldorp

Liturgie (vesper):

votum en groet

Ps.90:1,8

gebed

lezen: Ps.103

Ld.444

preek Ps.103:2: *Prijs de HEER, mijn ziel, en vergeet niet één van zijn weldaden.*

Ld.15:1,2

gedenken overleden gemeenteleden

minuut stilte

Ps.30:6

gebed, afgesloten met

Gz.181d (Onze Vader)

collecte

Gz.52

zegen

Gemeente van Christus,

Zo'n laatste dag van het jaar heeft een bijzondere sfeer. De oliewalmen en kruiddampen geven er een eigen luchtje aan. Je hebt plannen voor de rest van deze avond. Met waarschijnlijk het nodige eten en drinken. Er ontstaat straks het nodige lawaai van klokken en knallen. We laten de jaarwisseling niet ongemerkt voorbij gaan.

Meer inhoudelijk zijn het de jaaroverzichten die je aandacht vragen. De grote gebeurtenissen uit 2015. Maar ook de kleine, persoonlijke ervaringen. Wat heeft 2015 gebracht? En wat zal 2016 brengen? Met oud-en-nieuw maken we een pas op de plaats. Ik merk het aan mezelf. Ik hoor het bij anderen. Daarbij is het erg verschillend wat voor gedachten en gevoelens er boven komen.

Er zijn er onder ons, die met pijn naar de kerk gekomen zijn. 2015 zal voor hen een klank van verdriet blijven houden. Door verlies van geliefden, door ontbinding van je huwelijk, door ziekte in de familie, door tegenslagen op je werk. Er zijn er ook, voor wie 2015 een gouden randje heeft. Het is je trouwjaar, of je hebt een jubileum gevierd. Het is het jaar waarin je vader en moeder werd, het jaar waarin je je diploma hebt gehaald of met een baan bent begonnen.

Voor de meeste mensen zal het een mix zijn van mooie en minder mooie ervaringen. Je agenda heeft geen lege bladzijden meer. Er is veel gebeurd, veel gepraat, veel gelachen en veel gehuild. Het jaar is nu zo goed als vol.

Zit er een opgaande of een neergaande lijn in de gebeurtenissen? Kan ik enige orde krijgen in al mijn gedachten? Kan ik mijn gevoelens in evenwicht krijgen, om het jaar op een goede manier af te sluiten en verrijkt door wat ik heb meegemaakt aan een nieuw jaar te kunnen beginnen?

Dan zullen we Gods wijsheid moeten zoeken. Hij die boven de jaren en de eeuwen staat, en het geheel overziet. God, bij wie we kunnen schuilen en die we kunnen danken. God bij wie we kunnen klagen, en die we kunnen prijzen. Is het mogelijk om met God in vrede het jaar af te sluiten?

**

Ik heb vanavond gekozen voor de tekst uit Ps.103:2: 'Prijs de Heer mijn ziel, en vergeet niet een van zijn weldaden.' Om daarmee jouw en mijn aandacht op God te richten.

In eerste instantie klinkt deze tekst misschien als: tel je zegeningen, blijf altijd positief, let op de zonnestraaltjes in je leven, koester de mooie momenten en waardevolle ontmoetingen die je hebt gehad, let niet op wat je mist, maar wees dankbaar voor wat je hebt. Je kent het wel. Dit soort aansporingen komen zo gemakkelijk uit onze mond. En soms helpen ze wel om niet vast te lopen in negativiteit. Maar als er echt verdriet is, bemoedigen zulke opmerkingen totaal niet. Ze nemen je verlies niet weg. Soms maken ze je zelfs boos. Alsof je het niet moeilijk zou mogen hebben. Alsof je pijn er niet mag zijn. Dan wordt de oproep om met hart en ziel de Heer te loven, een onmogelijke opdracht.

Nee, de oproep van Psalm 103 om de Heer te loven gaat een spa dieper. Dat geldt zowel voor degenen voor wie 2015 een rouwrand heeft als voor degenen voor wie 2015 een

gouden rand heeft. Want Psalm 103 richt onze aandacht op God. Dat is nodig voor iedereen, of je nu blij voelt of juist somber.

Is het je opgevallen dat de dichter met zichzelf in gesprek is? 'Prijs de Heer mijn ziel', zo spreekt hij zichzelf toe. Best bijzonder. Wanneer praat jij tegen je ziel? O ja, misschien zeg je wel eens tegen jezelf: 'even opletten', 'kom op, nog even volhouden'. In die sfeer klinkt het ook in Ps.103. Alsof ik tegen mezelf zeg: 'Vooruit ds. Van Dusseldorp, richt je aandacht nu even op God. Laat nu alles even liggen en neem eerst tijd om te bidden.' Zo kan ik mezelf toespreken. Zo doet de dichter het ook: 'Kom op mijn ziel, prijs de Heer'. Als ik het zo weergeef, dan proef je, hoe de dichter zichzelf aanpakt. Hij heeft blijkbaar van zichzelf niet de neiging om God te loven. Hij is op dat moment meer met zichzelf bezig dan met zijn geloof. Dat kan het negatieve zijn, dat in deze psalm woorden krijgt: ziekte, zonde, mensen die wegvallen. Maar misschien ook wel het positieve: redding, genezing en nieuwe mogelijkheden. In ieder geval is zijn hoofd in beslag genomen door van alles en nog wat, waardoor hij dreigt te vergeten wat God heeft gedaan.

Zo klinkt de oproep om God te loven toch al anders. Het begint met een aansporing om omhoog te kijken. Met alles wat er is gebeurd en wat je bezig houdt. Je hoeft het niet weg te drukken. Laat het je alleen niet zo in beslag nemen, dat je vergeet om God te zoeken. Richt bewust je aandacht op God.

**

In deze psalm staat God loven niet tegenover klagen, maar tegenover vergeten. Vergeten, dat gaat niet over je geheugen. Het gaat over of iets voorin of achterin je hoofd zit. Welke plaats geef je het, hoe levend is het besef. Vergeten is wel een gebrek aan liefde genoemd: het heeft geen indruk gemaakt, je koestert de herinnering niet, er zijn andere zaken overheen geschoven, die misschien wel urgent, maar uiteindelijk toch minder belangrijk waren. Gods weldaden vergeten. Dat kan door er helemaal niet aan te denken wat God heeft gedaan. Dat kan ook – en daar hebben wij meer last van, denk ik – doordat het in jouw leven geen rol speelt wat Hij heeft gedaan. Dat weet je het wel, maar het blijft altijd op de achtergrond: Gods weldaden zijn geen bron waar je dagelijks uit put, geen levend besef in je leven van alledag.

'Vergeet niet een van Gods weldaden', zo spreekt de dichter zichzelf aan. En dan staat er een dubbele punt: wat zijn die weldaden? Dat zijn hier niet zozeer de mooie momenten en de positieve gebeurtenissen, de geschenken en de meevallers die je van God hebt ontvangen. Het gaat hier niet zozeer om de zonnestraaltjes op een donkere dag. Vergeet nooit Gods weldaden, dubbele punt: 'Hij vergeeft al het onrecht dat je hebt gedaan, Hij geneest je van al het leed dat je bij je draagt, Hij koopt je vrij van het graf, Hij omgeeft je met liefde en barmhartigheid, Hij overstelpt je met het goede, je wordt weer jong als een arend.'

In de psalm zitten we nog steeds in het gesprek van de dichter met zijn ziel. Hij herinnert zichzelf aan wat God in zijn leven heeft gedaan. Vervolgens trekt hij daaruit ook conclusies over wie God is en hoe hij met deze God verder kan. Daar hoop ik morgenochtend bij stil te staan. Maar eerst zegt hij: vergeet nooit wat de Heer je heeft gedaan.

Vergeving, genezing, bevrijding, omhelsing, bekroning, vernieuwing. Dat zijn prachtige woorden. Als je christen bent, ken je die woorden en kun je ze plaatsen in je systeem. En toch kun je ze ook dan vergeten. Als ze in jouw leven geen rol spelen, als ze los blijven staan van jouw persoon, als ze geen bron vormen voor jouw verantwoordelijkheden, dan ben je ook bezig om ze te 'vergeten'. En je zult je niet meegenomen voelen in de beweging van de psalm tot de lof op God.

**

Ik heb mijzelf de vraag gesteld: waar raken deze weldaden van God aan mijn leven? Hoe kan ik aan het einde van dit jaar meegaan in de beweging van deze psalm? Ik kan iets zeggen over wat God mij heeft gegeven aan liefde van mensen om me heen, aan mogelijkheden die ik heb ontvangen in mijn leven. Ik kan iets zeggen over de kracht die God geeft om niet vast te lopen in verkeerde patronen, en over de moed die Hij geeft om met wonden, leed, littekens en verdriet toch verder te gaan. Maar het meest geraakt werd ik, toen ik aan het einde van het jaar nadacht over die eerste van de weldaden: 'God vergeeft al het onrecht dat ik heb gedaan.'

Terugkijkend op een jaar weet ik best waarin ik tekort ben geschoten. Naar mensen toe, dichtbij of verderaf. Ik weet waar ik mensen tekort heb gedaan. Te snel gereageerd, of juist te lang laten wachten. Ik weet waarin ik teveel naar mezelf heb geluisterd en te weinig naar de Heer. Ik weet waar ik geen recht heb gedaan aan mijn Heiland of hem niet heb genoemd, terwijl het wel passend was. Ik weet waarin ik de regels van onze maatschappij heb overtreden of afspraken niet ben nagekomen. Ik weet waarin ik niet goed heb gesproken van mensen, onzuiver ben geweest in mijn gevoelens, egoïstisch ben geweest in mijn gedachten. En daarbij realiseer ik mij, dat ik nog maar zicht heb op een klein deel van mijzelf: onbewust en ongewild is er veel meer, dat niet goed was.

U vindt het vast niet erg, als ik dit hier niet concreter invul. Waar het mij om gaat is wel duidelijk: terugkijkend op een jaar, zie je je tekorten en fouten. Het helpt niet om te zeggen: maar je hebt ook veel goede dingen gedaan. Het helpt ook niet om te zeggen: kom op, iedereen maakt fouten, maak je er niet te druk om, leef gewoon door. Daarmee is het onrecht niet weg. En al helemaal is het geen oplossing voor het feit dat ook ik geneigd blijf te zijn tot een leven los van God en tegen Gods wil in. Als ik daaraan voorbij leef, dan vergeet ik God, raak ik mijzelf kwijt en komt mijn leven in een neergaande spiraal terecht.

Het enige dat helpt is vergeving. Vergeving van God en mensen. En dan ook voor jezelf die vergeving aanvaarden. De eerste van de weldaden, die we volgens Ps.103 niet moeten vergeten: Dat de Heer ons onrecht vergeeft. Juist deze eerste van de weldaden krijgt in deze psalm een prachtige uitwerking. Over God die niet eindeloos blijft twisten, die ons niet vergeldt naar onze fouten, die onze zonden zo ver van ons wegdoet als het oosten is van het westen.

Dat is de eerste van de weldaden, zoals de psalmist ze noemt. En in dat spoor komen ook die andere weldaden mee: genezing van wonden, uitzicht over het graf heen, troost in rouw, kracht om de weg te gaan, liefde en zorg van mensen, vernieuwing van karakter en levensstijl. Het zijn Gods weldaden, maar dan niet als een theorie, maar verbonden

aan de concrete werkelijkheid van mijn leven. Ik hoop dat jij deze weldaden van God ook concreet verbinden kunt met jouw leven en jouw ervaringen.

Paulus noemt dit in Ef.1: 'geestelijke zegeningen'. Het is letterlijk psalm 103, die hij daar aanhaalt: 'Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons in de hemelsferen, in Christus, met talrijke geestelijke zegeningen heeft gezegend.' Als je vanuit Ps.103 stilstaat bij wat God in Jezus Christus voor je doet, dan merk je wel dat 'geestelijke' zegeningen betrekking hebben op heel 'aardse' zaken. De weldaden van God raken je leven. Te beginnen met de vergeving van onze schuld.

**

Om het jaar 2015 goed af te kunnen sluiten, kijken we omhoog. We laten ons meenemen in de beweging van Psalm 103: 'Zegen mijn ziel, de grote naam des Heren, gedenk zijn goedheid, die u wil vergeven.' In Gods genade ligt het geheim van de vrede.

Nee, vergeving is niet: zand erover, kop ervoor en vooruit kijken. Vergeving is ook niet: de schuld witwassen en onveranderd verder gaan. Vergeving is ook niet: God vragen om genade, maar naar mensen toe je eindje vasthouden. Nee, vergeving is: God ziet je aan in Jezus Christus, zijn Zoon. Jij schuilt bij Hem. Je kent je schuld, zoekt verzoening, en laat je vervullen met zijn Geest, die je de weg wijst hoe om te gaan met mensen en met de Heer. Daar hoop ik morgen meer over te vertellen.

Over vergeving is nog veel meer te zeggen. Maar psalm 103 leert ons dat onze God een vergevend God is, die zich over ons ontfermt. Als we hier nu omhoog kijken naar onze God, dan kunnen we zijn liefde verbinden aan ons leven in het afgelopen jaar. Dan ontdekken we dat we gezegende mensen zijn, die God leren zegenen. Zo worden de woorden van deze psalm ook onze woorden.

Omhoog kijken naar God op oudjaarsavond. Tegen jezelf zeggen: 'Prijs de Heer, mijn ziel, vergeet zijn weldaden niet.' Dat brengt orde in de veelheid aan ervaringen en gebeurtenissen over het voorbije jaar. Dat brengt rust in de chaos van gedachten en gevoelens. Dat geeft de ruimte om God te danken en hem te prijzen om wie Hij is en wat Hij heeft gedaan. Dat geeft de vrede om het jaar los te laten en een nieuw jaar te beginnen.

Of je hier nu met pijn en verdriet zit, of met veel enthousiasme en blijdschap. Luisterend naar psalm 103 krijg ook jij de woorden op de lippen gelegd. Je ontdekt hoe Gods weldaden verweven zijn met jouw leven. En je komt tot de ontdekking dat je een gezegend mens bent. Je kunt loslaten en weer verder gaan. Onder de goedheid van onze God.

Amen